Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
L sērija

2024/2770

28.10.2024.

KOMISIJAS DELEĢĒTĀ REGULA (ES) 2024/2770

(2024. gada 15. jūlijs),

ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/1009 groza attiecībā uz bionoārdāmības kritērijiem, kuri piemērojami apvalkotājvielām un ūdeni aizturošiem polimēriem

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/1009 (2019. gada 5. jūnijs), ar ko nosaka noteikumus par to, kā tirgū dara pieejamus ES mēslošanas līdzekļus, un ar ko groza Regulas (EK) Nr. 1069/2009 un (EK) Nr. 1107/2009 un atceļ Regulu (EK) Nr. 2003/2003 ([1]), un jo īpaši tās 42. panta 1. punktu,

tā kā:

(1) Regula (ES) 2019/1009 noteic noteikumus par to, kā tirgū dara pieejamus ES mēslošanas līdzekļus. Atbilstīgi prasībām, kas minētās regulas II pielikumā noteiktas attiecībā uz 9. komponentmateriālu kategoriju, ES mēslošanas līdzekļi drīkst saturēt polimērus, ko izmanto, lai kontrolētu barības elementu izdalīšanos ("apvalkotājvielas"), polimērus, ko izmanto, lai palielinātu ES mēslošanas līdzekļa ūdensietilpību vai samitrināmību ("ūdeni aizturoši polimēri"), vai polimērus, ko izmanto par saistvielām. Apvalkotājvielas jo īpaši izmanto kontrolētas izdalīšanās mēslošanas līdzekļu ražošanā. To mērķis ir barības elementus augiem darīt pieejamus lēni un vajadzīgajā laikā un tādējādi mazināt barības elementu izskalošanos. Šādu līdzekļu izmantošana ir ļoti svarīga, lai sasniegtu Komisijas paziņojumā par stratēģiju "No lauka līdz galdam" ([2]) noteikto mērķrādītāju – barības elementu zudumus samazināt par vismaz 50 %, vienlaikus nodrošinot, ka augsnes auglība nepasliktinās. Ūdeni aizturošus polimērus drīkst izmantot arī citu kategoriju ES mēslošanas līdzekļos, piemēram, augsnes ielabotājos un augu augšanas substrātos. Šādi polimēri cita starpā tieši veicina ilgtspējīgu ūdens izmantošanu lauksaimniecībā. Augu augšanas substrātos drīkst izmantot saistvielas uz polimēru bāzes. Šādus substrātus nav paredzēts izmantot saskarē ar augsni.

(2) Visur klātesoši sintētisko vai ķīmiski modificētu dabisko polimēru sīkie fragmenti, kuri nešķīst ūdenī, kuri noārdās ļoti lēni un kurus var viegli norīt dzīvie organismi, rada bažas par to vispārējo ietekmi uz vidi un, iespējams, uz cilvēka veselību. Jo īpaši tas attiecas uz polimēriem, kas ar nolūku pievienoti ES mēslošanas līdzekļiem un pēc tam nonāk vidē. Lai reaģētu uz šīm vispārējām bažām, Komisija ir pieņēmusi Regulu (ES) 2023/2055 ([3]), ar kuru Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 1907/2006 ([4]) ievieš vispārēju ierobežojumu, ko piemēro sintētisko polimēru mikrodaļiņu laišanai tirgū. Uz dažu veidu polimēriem (piemēram, ķīmiski nemodificētiem dabiskiem polimēriem) un polimēriem, kas atbilst noteiktiem bionoārdāmības vai šķīdības kritērijiem, vispārējais ierobežojums neattiecas, un tos drīkst laist tirgū arī turpmāk.

([1]) OV L 170, 25.6.2019., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1009/oj.

([2]) Komisijas paziņojums "Stratēģija "No lauka līdz galdam". Taisnīgas, veselīgas un videi draudzīgas pārtikas sistēmas vārdā" (COM(2020) 381 final, 2020. gada 20. maijs).

([3]) Komisijas Regula (ES) 2023/2055 (2023. gada 25. septembris), ar ko attiecībā uz sintētisko polimēru mikrodaļiņām groza XVII pielikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 1907/2006, kura attiecas uz ķimikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (*REACH*) (OV L 238, 27.9.2023., 67. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2055/oj).

([4]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1907/2006 (2006. gada 18. decembris), kas attiecas uz ķimikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (*REACH*), un ar kuru izveido Eiropas Ķimikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 793/93 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK (OV L 396, 30.12.2006., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1907/2014-04-10).

Regula (ES) 2019/1009 Komisijai uzliek pienākumu līdz 2024. gada 16. jūlijam novērtēt bionoārdāmības kritērijus, kuri piemērojami apvalkotājvielām un ūdeni aizturošiem polimēriem, ko izmanto par ES mēslošanas līdzekļu komponentmateriāliem. Līdz ar to ES mēslošanas līdzekļi no Regulā (EK) Nr. 1907/2006 noteiktā vispārējā ierobežojuma tvēruma ir izslēgti.

Apvalkotājvielām un ūdeni aizturošiem polimēriem piemērojamos bionoārdāmības kritērijus un testēšanas metodes, ar kādām pārbauda atbilstību minētajiem kritērijiem, Komisija ir novērtējusi ar ārēja pētījuma ("pētījums") ([5]) palīdzību.

(3) Pētījuma gaitā tika izstrādāts rīks, ar kuru polimēru uzvedību bionoārdāmības ziņā prognozē, izmantojot matemātisku modeli un parādot korelāciju starp bionoārdāmību testēšanas apstākļos un dabiskā vidē, kas ir dažādiem Savienības reģioniem reprezentatīva. Tādējādi pētījumā tika novērtēti dažādi faktori, piemēram, augsnes temperatūra, augsnes pH, augsnes ūdens saturs, ūdens temperatūra, un citi – ar polimēra īpašībām saistīti – faktori (ķīmiskā struktūra, kristāliskums, virsma un biezums). Pētījumā tika izteikti priekšlikumi par to, kādi bionoārdāmības kritēriji piemērojami augsnēs un ūdenī.

(4) Būtu jānosaka bionoārdāmības kritēriji, kas piemērojami augsnes vidē (galvenais vides segments, kurā mēslošanas līdzekļus lieto) un ūdens vidē (kad konstatēta izskalošanās vai cita nejauša klātesība virszemes ūdensobjektos).

Runājot par bionoārdīšanos augsnēs, par komponentmateriāliem būtu jāatļauj izmantot tikai tādus polimērus, kas galīgu noārdīšanos vai mineralizāciju var sasniegt 48 mēnešu laikā pēc funkcionalitātes perioda beigām. Lai testēšanas periodu saīsinātu, būtu jāatļauj paātrinātas testēšanas metode. Pētījums ir parādījis pietiekami labu korelāciju starp reālajiem apstākļiem un testēšanas apstākļiem, kuros izmanto temperatūru virs 25 °C. Testēšana augstākā temperatūrā, piemēram, 37 °C, izpaužas ar straujāku bionoārdīšanās ir straujākas, taču tādos aspektos kā mikrobioloģija un no vides atkarīgie faktori reālos apstākļos joprojām ir uzskatāma par pieņemamu. Pētījumā izstrādātā Augsnes rīka rezultāti ir parādījuši, ka konkrētos gadījumos testēšanas periodu varētu saīsināt. Tāpēc kā vēl viena iespēja pierādīt galīgu noārdīšanos vai mineralizāciju 90 % apmērā būtu jāievieš paātrināta testēšana 37 °C temperatūrā un ar konkrētiem nosacījumiem.

(5) Nosakot ūdens vidē piemērojamos bionoārdāmības kritērijus, būtu jāņem vērā polimēra funkcija un pieejamās testēšanas metodes. Polimēra funkcijas sakarā jānorāda, ka apvalkotājvielu vai ūdeni aizturošu polimēru funkcija caurmērā 6–9 mēnešus ir, attiecīgi, nodrošināt barības elementu lēnu izdalīšanos augsnē vai palielināt ūdensietilpību. Tātad minētie polimēri ir izstrādāti tā, lai tie dažādu augsnes faktoru, piemēram, ūdens, iedarbībā lēnām noārdītos. Bionoārdīšanās, kas minētajā funkcionalitātes periodā augsnē neizbēgami notiek, būtu jāierobežo, lai polimērs aizvien varētu pildīt savu funkciju. Testēšanas metodes, kas pieejamas attiecībā uz bionoārdāmību ūdenī, nodrošina uzticamus rezultātus par 12 mēnešu periodu. Tātad stingrie kritēriji, kas Regulā (ES) 2023/2055 noteikti attiecībā uz ūdens vidi, nelabvēlīgi ietekmētu augsnē bionoārdāmo apvalkotājvielu un ūdeni aizturošo polimēru galveno funkciju. Tāpēc testēšanas periodā bionoārdāmības kritēriji ūdens vidē būtu jānosaka zemākā līmenī, kas tomēr būtu pietiekami augsts, lai nodrošinātu, ka polimēru uzkrāšanās ūdens vidē nenotiek. Pieņem, ka pēc 12 mēnešu testēšanas perioda bionoārdīšanās process turpināsies un 48 mēnešos pēc funkcionalitātes perioda beigām noārdīšanās sasniegs 90 %. Lai gan ar esošajām testēšanas metodēm šādu galīgu noārdīšanos pierādīt nevar, šis pieņēmums tomēr ir drošs, jo materiāla bionoārdīšanās potenciāls jau ir pierādīts un uz materiālu turpinās iedarboties tie paši vides faktori.

(6) Reālos apstākļos ES mēslošanas līdzekļus, kas satur apvalkotājvielas un ūdeni aizturošus polimērus, ir paredzēts lietot augsnē. Ūdens vidē nonākt tiem nevajadzētu. Lai gan izskalošanos pilnībā izslēgt nevar, iespējamie riski ūdens videi ir mazāki, jo attiecīgie polimēri ūdensobjektos nonāktu tikai pēc tam, kad jau būtu sākuši noārdīties augsnē. Lai iespējamos riskus ierobežotu vēl vairāk, būtu jāievieš marķēšanas prasība, kas galalietotājus brīdina mēslošanas līdzekli nelietot virszemes ūdensobjektu tiešā tuvumā un saskaņā ar valsts pasākumiem par mēslošanas līdzekļu lietošanu liek uzturēt buferjoslas. Ja šādu noteikumu nav, būtu jāievēro vismaz trīs metrus plata buferjosla.

([5]) Pētījums, kurā novērtē bionoārdāmības kritērijus attiecībā uz polimēriem, ko ES mēslošanas līdzekļos izmanto par apvalkotājvielām vai ūdensietilpības vai samitrināmības uzlabošanas nolūkā, un attiecībā uz mulčas plēvēm. ISBN 978-92-68-05051-7; doi:10.2873/23399.

(7) Lai nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus un saskaņā ar prasībām, kas kritērijiem noteiktas Regulas (ES) 2019/1009 42. panta 6. punktā, būtu jāuzskaita testēšanas metodes, ar kādām pierāda atbilstību bionoārdāmības kritērijiem. Šādas testēšanas metodes ir noteiktas Eiropas vai starptautiskajos standartos, tātad ir uzticamas un reproducējamas.

(8) Attiecībā uz polimēriem, ko izmanto par saistvielām, Komisija ir saņēmusi informāciju par bionoārdāmu polimēru izmantošanu par saistvielām. Ja šādi polimēri atbilst nosacījumiem, kas noteikti pie kategorijas "CMC 1" piederošiem polimēriem, tie vidiskas bažas nerada, un īpašas marķēšanas prasības attiecībā uz šādus polimērus saturošu ES mēslošanas līdzekļu lietošanu un likvidēšanu nav pamatotas un nebūtu jāpiemēro.

(9) Regulu (ES) 2023/2055 nacionālā līmenī atļautiem mēslošanas līdzekļiem sāk piemērot no 2028. gada 17. oktobra. Lai panāktu saskaņotību un dotu pietiekami daudz laika pielāgoties ar šo regulu ieviestajām prasībām attiecībā uz polimēru bionoārdāmību, būtu jāpiemēro tāds pats pārejas periods,

IR PIEŅĒMUSI ŠO REGULU.

1. pants

Regulu (ES) 2019/1009 groza šādi:

1) regulas II pielikumu groza saskaņā ar šīs regulas I pielikumu;

2) regulas III pielikumu groza saskaņā ar šīs regulas II pielikumu.

2. pants

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Tās I pielikumu un II pielikuma 1. punktu piemēro no 2028. gada 17. oktobra.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2024. gada 15. jūlijā

Komisijas vārdā –
priekšsēdētāja
Ursula VON DER LEYEN

I PIELIKUMS

Regulas (ES) 2019/1009 II pielikuma II daļas iedaļu "*CMC* 9: POLIMĒRI, KAS NAV BARĪBAS ELEMENTU POLIMĒRI" groza šādi:

1) iedaļas 1. punkta ievadfrāzi aizstāj ar šādu:

"ES mēslošanas līdzeklis drīkst saturēt polimērus, ja polimēru izmantošanas nolūks ir:";

2) iedaļas 2. punktu aizstāj ar šādu:

"2. No 2028. gada 17. oktobra polimēri, kas minēti 1. punkta a) un b) apakšpunktā, ir:

a) polimēri, kuri neatkarīgi no to ekstrakcijas procesa ir dabā notikuša polimerizācijas procesa rezultāts un ir ķīmiski nepārveidotas vielas Regulas (EK) Nr. 1907/2006 3. panta 40. punkta nozīmē; vai

b) polimēri, kuri saskaņā ar šā pielikuma 1. papildinājumā noteiktajiem kritērijiem ir bionoārdāmi.";

3) pievieno šādu 1. papildinājumu:

""*1. papildinājums*

Iedaļas "*CMC* 9" 1. punkta a) un b) apakšpunktā minēto polimēru bionoārdāmības kritēriji

1. Iedaļas "*CMC* 9" 1. punkta a) un b) apakšpunktā minēto polimēru bionoārdāmību pierāda šādos divos vides segmentos:

a) 1. segments: augsne;

b) 2. segments: saldūdens, estuāra ūdens vai jūras ūdens.

2. Polimērs

a) 1. segmentā:

1) 48 mēnešos, kam pieskaitīts uz etiķetes norādītais funkcionalitātes periods (FP), sasniedz galīgu noārdīšanos vismaz 90 % apmērā salīdzinājumā ar references materiāla noārdīšanos; vai

2) ne ilgāk kā 48 mēnešos, kam pieskaitīts uz etiķetes norādītais funkcionalitātes periods (FP), sasniedz mineralizāciju vismaz 90 % apmērā, ko mēra pēc izdalītā CO_2;

b) 2. segmentā: 12 mēnešos sasniedz galīgu noārdīšanos salīdzinājumā ar references materiāla noārdīšanos saskaņā ar turpmāk doto tabulu.

Novērtētais kritērijs	Izpildāmais kritērijs (FP = 0)	Izpildāmais kritērijs (FP = 1 mēnesis)	Izpildāmais kritērijs (FP = 2 mēneši)	Izpildāmais kritērijs (FP = 3 mēneši)	Izpildāmais kritērijs (FP ≥ 6 mēneši)
Minimālais noārdīšanās mērķrādītājs pēc 12 mēnešiem	≥ 43,8 %	≥ 41,0 %	≥ 38,1 %	≥ 35,1 %	≥ 25,0 %

Par sešiem mēnešiem īsākiem funkcionalitātes periodiem, kas šajā tabulā nav noteikti, izpildāmos kritērijus aprēķina pēc šādas eksponenciālās dilšanas formulas:

$$TD12m = 1-\exp(-\lambda * (12-FP)),$$

kur:

TD12m =	minimālais noārdīšanās mērķrādītājs pēc 12 mēnešiem (izteikts procentos),
λ =	noārdīšanās ātrums, ko aprēķina pēc formulas $\lambda = -\ln(0,1)/t90$,
t90 =	laiks, kādā jāsasniedz bionoārdīšanās 90 % apmērā un kas ir 48 mēneši,
FP =	funkcionalitātes periods (izteikts mēnešos).

3. Lai pierādītu 2. punkta a) apakšpunktā minēto bionoārdāmības kritēriju izpildi, izmanto vienu no šādām testēšanas metodēm:

   a) EN ISO 17556:2019. Plastmasas. Plastmasas materiālu galīgas aerobās bionoārdāmības noteikšana augsnē, mērot skābekļa patēriņu respirometrā vai izdalītā oglekļa dioksīda daudzumu;

   b) ASTM D5988-96:2018. Testēšanas standartmetode, pēc kuras nosaka plastmasas materiālu aerobo bionoārdīšanos augsnē.

4. Ja diapazonā no 25 °C līdz 37 °C fāžu pāreja (stiklošanās vai kušana) nenotiek, temperatūru saskaņā ar 3. punkta a) vai b) apakšpunktu veiktas testēšanas laikā drīkst iestatīt pie 37 °C.

   Šādā gadījumā 2. punkta a) apakšpunktā minētā attiecīgā kritērija izpildi uzskata par pierādītu, ja polimērs

   a) atsevišķā testā, kas 25 °C temperatūrā notiek 20 mēnešus, sasniedz 2. punkta a) apakšpunktā minēto galīgo noārdīšanos vai mineralizāciju vismaz 45 % apmērā, turklāt noārdīšanās vai mineralizācija turpinās, bet plato fāze netiek sasniegta, izņemot gadījumus, kad noārdīšanās vai mineralizācija ir vismaz 90 %; un

   b) sasniedz atbilstību vienam no šādiem kritērijiem:

      i) 20 mēnešos, kam pieskaitīts uz etiķetes norādītais funkcionalitātes periods, – galīgu noārdīšanos vismaz 90 % apmērā salīdzinājumā ar references materiāla noārdīšanos; vai

      ii) ne ilgāk kā 20 mēnešos, kam pieskaitīts uz etiķetes norādītais funkcionalitātes periods, – mineralizāciju vismaz 90 % apmērā, ko mēra pēc izdalītā CO_2.

5. Lai pierādītu 2. punkta b) apakšpunktā minēto bionoārdāmības kritēriju izpildi, izmanto vienu no šādām testēšanas metodēm:

   a) EN/ISO 14851:2019. Plastmasas materiālu galīgas aerobās bionoārdāmības noteikšana ūdens vidē. Metode ar skābekļa patēriņa mērīšanu slēgtā respirometrā;

   b) EN/ISO 14852:2021. Plastmasas materiālu galīgas aerobās bionoārdāmības noteikšana ūdens vidē. Metode ar izdalītā oglekļa dioksīda analīzi;

   c) ASTM D6691:2018. Testēšanas standartmetode, pēc kuras plastmasas materiālu aerobo bionoārdīšanos jūras vidē nosaka, izmantojot definētu mikrobu konsorciju vai dabiskā jūras ūdens inokulātu.

6. Iedaļas "*CMC* 9" 1. punkta a) apakšpunktā minēto polimēru gadījumā testē materiālu, kas sastāv no:

   a) daļiņu ("polimērisku daļiņu") vienlaidu pārklājumā esoša vai šādu pārklājumu pilnībā veidojoša polimēra vai polimēriem, kuri sastāva, formas, izmēra un virsmas laukuma ziņā ir salīdzināmi ar ES mēslošanas līdzeklī esošo apvalkotājvielu;

   b) izolēta pārklājuma; vai

   c) polimēra vai polimēriem tirgū laistajā formā, ja materiāla kodols ir aizstāts ar inertu materiālu, piemēram, stiklu.

7. Iedaļas "*CMC* 9" 1. punkta b) apakšpunktā minēto polimēru gadījumā testē materiālu, kas sastāv no polimēra tirgū laistajā formā.

8. Par references materiāliem var izmantot šādus materiālus:

   a) pozitīvas kontroles gadījumā: bionoārdāmus materiālus, piemēram, mikrokristālisku celulozes pulveri, bezpelnu celulozes filtrus vai poli-β-hidroksibutirātu;

   b) negatīvas kontroles gadījumā: bioloģiski nenoārdāmus polimērus, piemēram, polietilēnu vai polistirolu.""

II PIELIKUMS

Regulas (ES) 2019/1009 III pielikuma I daļu groza šādi:

1) daļas 1. punkta f) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

"f) par mēslošanas līdzekļiem, kas satur kādu II pielikuma II daļas iedaļas "*CMC* 9" 1. punkta a) vai b) apakšpunktā minētu polimēru:

i) periods, kurš sākas pēc lietošanas un kurā tiek kontrolēta barības elementu izdalīšanās vai palielināta ūdensietilpība ("funkcionalitātes periods"), un kurš nav garāks par periodu, kas aizritējis starp divām ar šā punkta d) apakšpunktā minētajām lietošanas norādēm saskanīgas lietošanas reizēm;

ii) norādes mēslošanas līdzekli lietot, ievērojot buferjoslas, kādas mēslošanas līdzekļu lietošanā prasīts ievērot attiecīgajos valsts noteikumos, vai – ja šādu noteikumu nav – mēslošanas līdzekli lietot vismaz trīs metru attālumā no jebkāda virszemes ūdensobjekta;";

2) daļas 7. punktu aizstāj ar šādu:

"7. Galalietotāju instruē mēslošanas līdzekli nelietot saskarē ar augsni un sadarbībā ar ražotāju nodrošināt mēslošanas līdzekļa drošu likvidēšanu pēc lietošanas beigām, ja ES mēslošanas līdzeklis:

a) ir augu augšanas substrāts, kas minēts I pielikuma II daļas iedaļas "*PFC* 4" 2.a punktā; vai

b) satur polimēru, kurš izmantots par mēslošanas līdzekļa saistvielu, kā minēts II pielikuma II daļas iedaļas "*CMC* 9" 1. punkta c) apakšpunktā, un kurš neatbilst nevienai no minētā pielikuma II daļas iedaļas "*CMC* 1" 1. punkta f) apakšpunkta i), ii), iii) vai iv) punkta prasībām.".